

- Også sager om overtrædelse af
- straffelovens § 119 (vold mod tjenestemand i funktion),
 - § 123 (vold, trusler m.v. begået mod vidner),
 - § 232 (blufærdighedskrænkelser),
 - § 237, jf. § 21 (forsøg på manddrab),
 - §§ 244-246 (vold),
 - § 249 (uagtsom legemsbeskadigelse),
 - § 250 (hensættelse i hjælpeløs tilstand og forladelse af en i varetægt stående person i sådan tilstand),
 - §§ 260-262 (ulovlig tvang, frihedsberøvelse og groft uagtsom frihedsberøvelse) samt
 - § 288 (røveri)
- er omfattet af retsplejelovens § 741 a, stk. 2, og dermed den fakultative ordning.

Formålet med beskikkelse af en bistandsadvokat er at styrke den forurettedes stilling i sagen. Bistandsadvokatens opgaver er både af juridisk og mere almen karakter. Udover støtte til ofret under afhøringen hos politiet og i retten samt bistand ved opgørelsen af et eventuelt erstatningskrav vil der kunne være tale om rådgivning om særlige hjælpemuligheder, om personlig støtte og vejledning, og om at orientere ofret om sagens forløb og forberede den pågældende på, hvorledes sagen behandles i retten under domsforhandlingen.

Bistandsadvokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede både hos politiet og i retten og ret til at stille yderligere spørgsmål til den forurettede. Advokaten skal underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 1.

Bistandsadvokaten har også adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politirapport. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt, jf. § 741 c, stk. 2.

Retsplejeloven indeholder i øvrigt ikke en nærmere regulering af den beskikkede advokats processuelle stilling i retten. Det er i bestemmelsens forarbejder forudsat, at den forurettedes advokat ikke bør kunne virke som en yderligere anklager i sagen. Advokaten har derfor ikke adgang til at udtale sig om skyldsspørgsmålet og strafudmålingen.

Derimod fremgår det af forarbejderne, at det vil være rimeligt at give bistandsadvokaten adgang til at udtale sig om en række andre spørgsmål, f.eks. såfremt der opstår spørgsmål om at behandle sagen for lukkede døre, om afhøring af den forurettede uden tiltaltes tilstedeværelse eller lignende. Er der spørgsmål om erstatning til den forurettede, varetager den beskikkede advokat ofrets interesser i relation til spørgsmålet om erstatningens opgørelse.

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Hvis der fremkommer en begæring om beskikkelse af bistandsadvokat, kan retten som nævnt ovenfor ikke nægte advokatbeskikkelse i de sager, der er opregnet i retsplejelovens § 741 a, stk. 1. Det gælder også, selv om beskikkelse i en konkret sag reelt ikke kan anses for nødvendig. I sager omfattet af retsplejelovens § 741 a, stk. 2, er beskikkelse derimod fakultativ for retten. Om beskikkelse skal ske, beror i disse tilfælde på en konkret vurdering af, om den forurettede har behov for at få beskikket en bistandsadvokat.

Baggrunden for forskellen i de to grupper af sager er bl.a., at der i de sager, hvor det er obligatorisk at imødekomme en anmodning om advokatbistand, skal ske en afhøring, der bl.a. omfatter spørgsmålet om forurettedes eventuelle frivillige medvirken til et seksuelt forhold, jf. betænkning nr. 1102/1989 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager. Under en sådan belastende afhøring kan der være et særligt behov for advokatbistand.

I de sager, der er omfattet af bestemmelsen om fakultativ beskikkelse, er dette imidlertid typisk ikke tilfældet. I en del af disse sager kan der på grund af forholdets mindre grovhed ikke antages at være behov for advokatbistand, mens der i andre sager i denne gruppe kan være et betydeligt behov for advokat.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det bør være udgangspunktet, at en person, der er offer for en forbrydelse som nævnt i § 741 a, stk. 2, kan få beskikket en bistandsadvokat, hvis den pågældende føler et sådant behov for det, at der fremsættes anmodning om beskikkelse.

Det foreslås derfor, at hovedreglen bliver, at et offer for en af de seksualforbrydelser eller voldsforbrydelser, der er nævnt i retsplejelovens § 741 a, stk. 2, på begæring skal have beskikket en bistandsadvokat. Retten skal dog i rene bagatelsager – f.eks. sager om værtshusklammeri og lignende, hvor den forurettede ikke har lidt skade, og hvor advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig – kunne afslå en anmodning om advokatbeskikkelse. Det forudsættes således, at det kun helt undtagelsesvis bliver aktuelt at afslå en anmodning om advokatbistand.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

3. Advokatbistand til efterladte

3.1. Gældende ret

Der er i almindelighed adgang til, at retten under straffesagen kan tage stilling til et krav om erstatning fra en forurettet ved forbrydelsen. I nogle tilfælde